

Олена ЄФРЕМОВА

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Чернігів - 2019

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О. М. Лазаревського

Кафедра права, філософії та політології

Олена ЄФРЕМОВА

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Чернігів
2019

УДК 378.147.88:339.166.5 (076.5)

ББК 291.573 я7

Є 92

Розробник: *Єфремова О. П.* – кандидат юридичних наук, доцент кафедри права, філософії та політології Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського, НУЧК імені Т. Г. Шевченка.

Рецензент: *Лазаренко А. М.* – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права, філософії та політології Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського.

Єфремова О. П.

Є 92 **Інтелектуальна власність:** методичні рекомендації для студентів ступеня бакалавр за напрямом підготовки 01 – освіта, спеціальністю 014 – середня освіта (музичне мистецтво). Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2019. 72 с.

УДК 378.147.88:339.166.5 (076.5)

ББК 291.573 я7

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського, НУЧК імені Т. Г. Шевченка (Протокол № 11 від 30 травня 2019 р.).

© Єфремова О. П., 2019

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни _____	4
Мета та завдання навчальної дисципліни _____	5
Програма навчальної дисципліни _____	6
Структура навчальної дисципліни _____	8
Теми практичних занять _____	9
Самостійна робота _____	9
Індивідуальні завдання _____	10
Методи навчання _____	10
Методи контролю _____	11
Розподіл балів, які отримують студенти _____	12
Методичне забезпечення _____	13
Рекомендована література _____	14
Практичні заняття _____	19
Питання до заліку з курсу «Інтелектуальна власність» _____	45
Глосарій _____	48

**СПИСОК
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта Напрямок підготовки 014 – середня освіта (музичне мистецтво)	нормативна	
Модулів – 3	спеціальність 014.13 – середня освіта (музичне мистецтво)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		11-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 7 самостійної роботи студента – 6	Кваліфікація: магістр	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60 год.	84 год.
Модульна робота:			
–			
Вид контролю: залік			

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60;
для заочної форми навчання – 6/84.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: сформувати у майбутніх бакалаврів систему знань, вмінь та навичок, оволодіння знаннями та практичними навичками в сфері захисту та використання об'єктів права інтелектуальної власності, вивчення ролі інтелектуальної власності в економічному і культурному розвитку суспільства, формування вмінь щодо набуття, здійснення і захисту прав інтелектуальної власності.

Завдання

Оволодіння студентами необхідними знаннями та навичками з набуття, здійснення і захисту прав інтелектуальної власності, створення правової охорони та комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності, захисту прав інтелектуальної власності від недобросовісної конкуренції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- 1) сутність системи інтелектуальної власності;
- 2) зміст патентного права та механізм його використання;
- 3) особливості правової охорони програм для ЕОМ і баз даних, топологій інтегральних мікросхем, роль і місце патентної інформації та документації в загальній стратегії бізнесу;
- 4) формулювати принципи авторського права і суміжних прав;
- 5) розповсюджені та нові підходи щодо передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- б) процес використання майнових права інтелектуальної власності у системі цивільних та господарських відносин, особливості комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності.

вміти:

- 1) використовувати знання для самостійного аналізу механізму інтеграції освіти, науки та виробництва;
- 2) оперувати знаннями для створення системи правової охорони інтелектуальної власності, яка б відповідала міжнародним стандартам;
- 3) бачити українських суб'єктів діяльності як рівноправних учасників розвитку національної економіки, збереження та збагачення науково-технічного потенціалу держав, розвитку міжнародної торгівлі, залучення в економіку країни іноземних інвестицій.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Система інтелектуальної власності

Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Система законодавства у сфері інтелектуальної власності. Законодавча база України у сфері інтелектуальної власності. Структура державної системи правової охорони інтелектуальної власності. Оформлення прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Необхідність правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності. Права на об'єкти права інтелектуальної власності – важливий ресурс для розвитку бізнесу.

Тема 2. Патентне право

Набуття прав на винаходи і корисні моделі. Варіанти рішень стосовно правової охорони винаходу чи корисної моделі. Об'єкти винаходу (корисної моделі). Умови патентоспроможності винаходу (корисної моделі) для надання правової охорони. Порядок патентування. Строк дії патенту. Дострокове припинення дії патенту. Права власника патенту. Патентування за кордоном. Набуття прав на промисловий зразок та географічне зазначення. Об'єкти права.

Тема 3. Правова охорона програм для ЕОМ і баз даних, топологій інтегральних мікросхем

Компонування інтегральних мікросхем. Багатоваріантний аналіз. Роль інтелектуальної власності в управлінні підприємством. Умови придатності промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього.

Тема 4. Патентна інформація і документація

Порядок патентування. Строк дії патенту. Дострокове припинення дії патенту. Права власника патенту. Патентування за кордоном. Набуття прав на промисловий зразок та географічне зазначення. Об'єкти права. Порядок отримання охоронного документа на промисловий зразок. Порядок реєстрації та отримання права на використання географічного зазначення. Набуття прав на торговельну марку. Значення торговельної марки для підприємства.

Необхідність охорони прав на торговельну марку. Порядок одержання охоронного документа на торговельну марку. Вартість набуття прав на торговельну марку. Термін дії охоронного документа. Охорона прав на комерційну таємницю.

Тема 5. Авторське право і суміжні права

Охорона прав на об'єкти авторського права і суміжних прав. Авторське право і суміжні права. Форми охорони авторських прав. Термін охорони прав авторів. Охорона суміжних прав.

Тема 6. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності

Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі його створення. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі набуття прав. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі використання прав. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі захисту прав. Необхідність захисту. Дії, що визнаються порушенням прав. Права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав. Вирішення спорів в адміністративному порядку.

Тема 7. Майнові права інтелектуальної власності у системі цивільних та господарських відносин

Контрольні марки як ефективний спосіб захисту аудіо-візуальної продукції. Органи, до яких слід звертатися в разі виявлення порушника прав на об'єкт права інтелектуальної власності. Зміст недобросовісної конкуренції. Необхідність захисту від недобросовісної конкуренції. Акти недобросовісної конкуренції. Види актів недобросовісної конкуренції.

Тема 8. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності

Мета і основні способи комерціалізації. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві. Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства. Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Послідовність оцінки. Експертиза об'єкта оцінки та визначення мети оцінки. Вибір підходу до оцінки і методу оцінки. Постановка інтелектуальної власності на бухгалтерський облік. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	усього	л	п	лаб.	м.р.	с.р.	усього	л	п	лаб.	м.р.
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інтелектуальної власності											
Тема 1. Система інтелектуальної власності	10	2				8					
Тема 2. Патентне право	12	2	2			8					
Тема 3. Правова охорона програм для ЕОМ і баз даних, топологій інтегральних мікросхем	12	2	2			8					
Тема 4. Патентна інформація і документація	10	2	2			6					
Разом за змістовим модулем 1	44	8	6			30					
Змістовий модуль 2. Практичні основи інтелектуальної власності											
Тема 1. Авторське право і суміжні права	12	2	2			8					
Тема 2. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності	11	2	1			8					
Тема 3. Майнові права інтелектуальної власності у системі цивільних та господарських відносин	13	2	1			10					
Тема 4. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності	10	2	2			6					
Разом за змістовим модулем 2	46	8	6			32					
Усього годин	90	16	12			60					

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Система інтелектуальної власності	2
2.	Патентне право	2
3.	Правова охорона програм для ЕОМ і баз даних, топологій інтегральних мікросхем.	2
4.	Патентна інформація і документація	2
5.	Авторське право і суміжні права	2
6.	Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності	1
7.	Майнові права інтелектуальної власності у системі цивільних та господарських відносин	1
8.	Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності	2
	<i>Разом</i>	14

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Система інтелектуальної власності	8
2.	Патентне право	8
3.	Правова охорона програм для ЕОМ і баз даних, топологій інтегральних мікросхем	8
4.	Патентна інформація і документація	6
5.	Авторське право і суміжні права	8
6.	Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності	8
7.	Майнові права інтелектуальної власності у системі цивільних та господарських відносин	8
8.	Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності	6
	<i>Разом</i>	60

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Скласти

1. Словник термінів з інтелектуальної власності.
2. Бесіду на тему: Місце інтелектуальної власності у правовій системі України.
3. Скласти три завдання для самостійної роботи з інтелектуальної власності.
4. Письмово розкрити сутність видів інтелектуальної власності.
5. Охарактеризувати права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав.
6. Письмову характеристику органів, до яких слід звертатися в разі виявлення порушника прав на об'єкт права інтелектуальної власності.
7. Розробити пам'ятку щодо вимог до унаочнення, яке використовується при необхідності захисту від недобросовісної конкуренції.
8. Письмово бесіду на тему: «Зміст недобросовісної конкуренції».
9. Презентувати пакет унаочнення до лекції чи практичного заняття з дисципліни інтелектуальна власність (за вибором).
10. Запропонувати тези доповіді на наукову студентську конференцію на тему: «Необхідність захисту від недобросовісної конкуренції: нове бачення проблеми».
11. Підготувати міні-реферат з теми: «Контрольні марки як ефективний спосіб захисту аудіовізуальної продукції».

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчання здійснюється на основі вербальних та практичних методів навчання, а також з використанням інноваційних технологій в освіті (аудіовізуального, інтернет-ресурсів).

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні, практичні, індуктивні і дедуктивні, репродуктивні і проблемно-пошукові.

Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності: змагання, пізнавальні ігри, заохочення, покарання, роз'яснення суспільної та індивідуальної значимості навчання, пред'явлення навчальних вимог.

Методи контролю і самоконтролю в навчанні: різноманітність видів контролю-попередній, поточний, тематичний, підсумковий; усний і письмовий контроль, спостереження, самоперевірка.

Методи навчання: лекції, практичні заняття.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу проводиться шляхом виконання студентами письмових робіт за темами модулів та складання іспиту.

Контроль якості виконання додаткових самостійних завдань здійснюється в межах індивідуальної роботи викладача зі студентами, передбачених програмою.

Методи оцінювання: усна відповідь, письмова робота (індивідуальне завдання), модульна контрольна робота.

Поточний контроль – оцінювання рівня знань, умінь та навичок студентів, що здійснюється у ході навчального процесу шляхом проведення усного опитування, контрольної роботи, тестування.

Модульний контроль – форма контролю, у якому підводиться підсумок роботи студента впродовж модуля. Результатом модульного контролю є модульна оцінка.

Модульна оцінка – бальна оцінка (абсолютна), яку отримав студент у результаті контролю за виконанням усіх видів робіт (теоретичних, практичних, самостійних), віднесених до відповідного модуля.

Залік – форма підсумкового контролю, засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни «Інтелектуальна власність» за певний період відповідно до навчального плану.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Підсумкова письмова робота	Сума
								20	100
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4		
10	10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсowego проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Підручники та навчальні посібники

1. Інтелектуальна власність: підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.

2. Коссак В. М., Якубівський І. Є. Право інтелектуальної власності: підручник. Київ: Істина, 2007. 208 с.

3. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін. За заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 270 с.

Методичні розробки

Практична робота № 1 «Система інтелектуальної власності».

Практична робота № 2 «Патентне право».

Практична робота № 3 «Правова охорона програм для ЕОМ і баз даних, топологій інтегральних мікросхем. Патентна інформація і документація».

Практична робота № 4 «Авторське право і суміжні права».

Практична робота № 5 «Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності».

Роздатковий матеріал

1. Електронний підручник «Методичний посібник для проведення практичних занять та самостійної роботи студента з дисципліни «Інтелектуальна власність». Укл.: Нагорняк Г. С., Федішин І. Б. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 140 с.

2. Навчальний план підготовки магістра, форма навчання денна, галузь знань 01 Освіта, напрям, 014 – середня освіта (музичне мистецтво).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Конституція України: Офіційне видання. Київ: Право, 1996.
2. Кодекси України:
 - Цивільний кодекс України: Офіційний текст. Київ: Кондор, 2004.
 - Господарський кодекс України: Офіційне видання «Кодекси України». Київ: Форум, № 1 / 2004.
 - Кримінальний кодекс України: Офіційне видання «Кодекси України». Київ: Форум, № 11 / 2004.
 - Кодекс України про адміністративні правопорушення: Офіційне видання «Кодекси України». Київ: Форум, № 1 / 2005.
 - Митний кодекс України: Офіційне видання «Кодекси України». Київ: Форум, № 6 / 2004.
 - Цивільний процесуальний кодекс України: Офіційне видання «Кодекси України». Київ: Форум, № 7 / 2004.
 - Господарський процесуальний кодекс України: Офіційне видання «Кодекси України». Київ: Форум, № 8 / 2004.
 - Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіційне видання «Кодекси України». Київ: Форум, № 3 / 2004.
3. Спеціальні закони України в сфері інтелектуальної власності:
 - Закон України «Про авторське право і суміжні права». *Відомості Верховної Ради України*, № 13 / 2004.
 - Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних». *Відомості Верховної Ради України*, № 7 / 2004.
 - Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування». *Відомості Верховної Ради України*, № 33 / 2005.
 - Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». *Відомості Верховної Ради України*, № 30 / 2003.

Закон України «Про охорону прав на промислові зразки». *Відомості Верховної Ради України*, № 35 / 2003.

Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем». *Відомості Верховної Ради України*, № 35 / 2003.

Закон України «Про охорону прав на сорти рослин». *Відомості Верховної Ради України*, № 23 / 2002.

Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». *Відомості Верховної Ради України*, № 35 / 2003.

Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів». *Відомості Верховної Ради України*, № 35 / 2003.

Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції». *Відомості Верховної Ради України*, № 30 / 2003.

4. Міжнародні договори в сфері інтелектуальної власності, до яких приєдналась Україна:

Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, підписана в Стокгольмі 14 червня 1967 року та змінена 2 жовтня 1979 року; Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Паризький акт від 24 липня 1971 року, змінений 2 жовтня 1979 року);

Всесвітня конвенція про авторське право від 6 вересня 1952 року;

Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм від 29 жовтня 1971 року;

Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення від 26 жовтня 1961 року, м. Рим;

Всесвітня конвенція про авторське право від 20 грудня 1996 року;

Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року;

Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року;

Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 року;

Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, прийнятий у Мадриді 28 червня 1989 року;

Ніщцька угода про міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків, прийнята 15 червня 1957 року;

Договір про закони щодо товарних знаків від 27 жовтня 1994 року;

Найробський договір про охорону Олімпійського символу від 26 вересня 1981 року;

Договір про патенту кооперацію від 19 червня 1970 року;

Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури від 28 квітня 1977 року;

Договір про патентне право від 1 червня 2000 року;

Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків (Гаазький акт 1969 року та Женевський акт, прийнятий 2 липня 1999 року);

Міжнародна конвенція про охорону нових сортів рослин від 2 грудня 1961 року, що переглянута у Женеві 10 листопада 1972 року та 23 жовтня 1978 року.

5. Посібник для суддів з інтелектуальної власності. Бенедикюк І. М. та ін. Київ: К.І.С., 2018. 424 с.

6. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал. / Пер. с англ. Под ред. Л. Н. Ковалик. Санкт-Петербург: Питер, 2006. 288 с.

7. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 512 с.

8. Жаров В. О. Захист права інтелектуальної власності в Україні: навч. посіб. Київ: Інст. інт. власн. і права, 2008. 88 с.

9. Зинов В. Г. Менеджмент инноваций: кадровое обеспечение Москва: Дело, 2010. 496 с.

10. Зинов В. Г. Управление интеллектуальной собственностью: учеб. пособ. Москва: Дело, 2007. 512 с.

11. Кельчевская Н. Р., Павлов М. Е. Сущность интеллектуального капитала. *Сб.: Труды Всероссийского симпозиума по экономической теории*. Екатеринбург: Институт экономики УрОРАН, 2009. С. 203–205.

12. Менеджмент та маркетинг інновацій: монограф. За ред. С. М. Ульяшенка. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 616 с.

13. Новак В. О., Макаренко Л. Г., Луцький М. Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 462 с.

14. Організація і управління інноваційною діяльністю: підруч. За ред. Перерви П. Г., Меховича С. А., Погорелова М. І. Харків: НТУ «ХП», 2008. 1025 с.

15. Пфеллер, Джеффри. Формула успеха в бізнесі: на першому місці – люди. Пер. с англ. Москва: Дело, 2009. 560 с.

16. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент: учеб. для вузов. 5-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 448 с.

Допоміжна

1. Бондаренко С. В. Авторське право і суміжні права: навч. посіб. Київ: Ін-т. інт. власн. і права, 2009. 260 с.

2. Бутнік-Сіверський О. Б. Економіка інтелектуальної власності. Київ: Інст. інт. власн. і права, 2004. 296 с.

3. Демченко Т. С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз): монограф. Ін-т. держави і права ім. М. В. Корецького НАН України, 2008. 184 с.

4. Жаров В. О. Захист права інтелектуальної власності в Україні: навч. посіб. Київ: Інст. інт. власн. і права, 2005. 88 с.

5. Кожарская И. Ю., Прахов Б. Г. Патентное право. Київ: Інст. інт. власн. і права, 2009. 140 с.

6. Крайнев П. П. Інтелектуальна економіка: управління промисловою власністю: монограф. Київ: Видавничий Дім «ІнЮре», 2007. 448 с.

7. Крайнев П. П., Роботягова Л. І., Дятлик І. І. Патентування винаходів в Україні: монограф. Київ: Видавничий Дім «ІнЮре», 2009. 340 с.

8. Мендрул А. Г., Карцев В. С. Оценка стоимости нематериальных активов. Київ: ООО «Полиграф-Информ», 2008. 264 с.

9. Цибульов П. М., Чеботарьов В. П. Популярно про інтелектуальну власність. Київ: ТОВ «Альфа – ПК», 2010. 56 с.

10. Тофило А. В. Экспертиза объектов интеллектуальной собственности: заявки на изобретения и полезные модели. Київ: Інст. інт. власн. і права, 2007. 176 с.

Інформаційні ресурси

1. URL: <http://op.espacenet.com/> або з сайту ЄПІВ: <http://www.european-patent-office.org> ESP@CENET – Електронно-цифрова бібліотека Європейського патентного відомства ESP@CENET

2. URL: <http://www1.ipdl.jpo.go.jp/PA1/cg-i-bin/PA1/IN1T> або з сайту відомства: <http://www.jpo.go.jp> – Searching 1PDL: розділи Searching PAJ (англомовні реферати), Patent Database (повні описи, нумераційний пошук) Concordance (відповідність між номерами різних публікацій одного винаходу), FI/F-term search (застосування японських пошукових класифікацій) – Електронно-цифрова бібліотека Патентного відомства Японії.

3. URL: <http://Patents1.ic.gc.ca/intro-e.html> сайт відомства <http://opic.gc.ca/> – БД Патентного відомства Канади.

4. URL: <http://www.ipaustralia.gov.au/patents/Pspecs.htm> <http://www.ipaustralia.gov.au/services/Ssoft.htm> сайт відомства <http://www.ipaustralia.gov.au/> – БД Відомства інтелектуальної власності Австралії.

5. URL: <http://ipdl.wipo.int/en> – ВОІВ (Всесвітня організація інтелектуальної власності).

6. URL: <http://www.uspto.gov/patft/index.html> – БД Відомства з патентів і товарних знаків США.

7. URL: <http://www.depatisnet.de/> – Електронно-цифрова бібліотека Відомства з патентів і товарних знаків Німеччини.

8. URL: <http://www.patent.gov.uk/patent/dbase/index.htm> – пошук в БД відомства, зокрема у патентному бюлетені <http://webdb4.patent.gov.uk/patents> – патентний реєстр <http://gb.espacenet.com> – патентні документи з №2000001 (з 1979 р.) – Патентне відомство Великої Британії (Патентний реєстр).

9. URL: <http://www.swissreg.ch>; <http://www.espacenet.ch> – Інститут інтелектуальної власності Швейцарії.

10. URL: <http://www.wipo.int>.

11. URL: <http://ukrpravo.com>.

12. URL: <http://spon.kiev.ua>.

13. URL: <http://sdip.kiev.ua>.

14. URL: <http://fips.ru>.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема 1. Система інтелектуальної власності

Мета

Вивчення та засвоєння основних понять системи права інтелектуальної власності.

Основні поняття теми

Інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, законодавство про інтелектуальну власність.

План

1. Основи розвитку інтелектуальної власності.
2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.
3. Система прав інтелектуальної власності.
4. Міжнародна система правової охорони інтелектуальної власності.
5. Становлення і розвиток законодавства України про інтелектуальну власність.

Контрольні питання

1. Що таке інтелектуальна власність? Дайте визначення.
2. Назвіть складові матеріального права на об'єкти права інтелектуальної власності.
3. У чому полягає відмінність права власності на об'єкти інтелектуальної власності від права власності на матеріальні об'єкти?
4. Усі результати інтелектуальної (творчої) діяльності є об'єктами інтелектуальної власності. Так чи ні?
5. Що таке «копірайт» і що він охороняє?
6. У чому полягає економічна причина необхідності охорони прав на результати науково-технічної творчості?

Тестові завдання

1. Правами інтелектуальної власності у відповідності до Цивільного кодексу України є:

- а) право володіти, право користуватися, право розпоряджатися об'єктом інтелектуальної власності;
- б) право на використання об'єкта інтелектуальної власності та розпоряджання ним;
- в) право на використання, виключне право дозволяти та перешкоджати використанню об'єкта інтелектуальної власності;
- г) усі перераховані вище відповіді неправильні.

2. Згідно з Конституцією України кожен має право:

- а) володіти та користуватися результатами своєї інтелектуальної діяльності;
- б) користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної діяльності;
- в) володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної діяльності;
- г) усі перераховані вище відповіді неправильні.

3. Для заохочення творчої діяльності людини застосовують такі організаційні інструменти:

- а) правовий захист інтелектуальної власності;
- б) розвиток патентної системи;
- в) вдосконалення системи управління новими знаннями;
- г) усі перераховані вище відповіді правильні.

4. Права на об'єкти інтелектуальної власності можна віднести до:

- а) матеріальних активів;
- б) нематеріальних активів;
- в) державних цінних паперів;
- д) недержавних цінних паперів.

5. Законодавство про інтелектуальну власність на території України до 1917 року:

- а) такого не було взагалі;
- б) має глибокі історичні корені;
- в) діяло законодавство тих держав, до складу яких вона входила;
- г) мало місце тільки в окремих районах.

6. Початком становлення законодавства України про інтелектуальну власність вважається день прийняття Закону:

- а) «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»;
- б) «Про авторське право і суміжні права»;
- в) «Про власність»;
- г) «Про охорону прав на торговельні марки».

7. Яке з наведених нижче тверджень є правильним:

- а) право інтелектуальної власності та право власності на річ не залежать одне від одного;
- б) право інтелектуальної власності та право власності на річ залежать одне від одного;
- в) право інтелектуальної власності та право власності на річ залежать одне від одного, якщо володілець права інтелектуальної власності водночас є володільцем речі.
- г) усі перераховані вище відповіді неправильні.

8. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ):

- а) входить до складу Організації Об'єднаних Націй (ООН);
- б) входить до складу Світової організації торгівлі (СОТ);
- в) є незалежною організацією;
- г) усі перераховані вище відповіді неправильні.

9. У якій з наведених країн раніше від інших почали видавати охоронний документ (патент) на винахід:

- а) США; б) Німеччина; в) Англія; г) Японія.

10. Патент в інноваціях – це:

- а) документ, авторське посвідчення на винахід;
- б) документ, що свідчить про право винахідника на його винахід, про його пріоритет;
- в) документ, що засвідчує право власності на що-небудь;
- г) документ, що свідчить про право займатися інноваційною діяльністю.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 2, 5, 7.

Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1, 2, 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема 2. Патентне право

Мета

Вивчення та засвоєння основних понять системи патентного права.

Основні поняття теми

Промислова власність, винахід, корисна модель, промисловий зразок, товарний знак, знак обслуговування, найменування місць походження товарів, фірмове найменування, комерційна таємниця.

План

1. Поняття, предмет та принципи права промислової власності.
2. Правова охорона винаходів, корисних моделей, промислових зразків, товарних знаків, знаків обслуговування, найменувань місць походження товарів, фірмового найменування, комерційної таємниці.
3. Технології виготовлення торговельних марок.
4. Право та порядок одержання патенту на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Контрольні питання

1. Дайте перелік результатів науково-технічної творчості, що є об'єктами права інтелектуальної власності.
2. Надайте перелік та визначення поняття комерційних позначень.
3. Хто є суб'єктами права інтелектуальної власності?
4. Які умови придатності винаходу (корисної моделі) для набуття права інтелектуальної власності на них?
5. У чому полягає умова новизни винаходу?

Тестові завдання

1. *Раціоналізаторська пропозиція – це:*

- а) технічне рішення, що є новим і корисним для підприємства або установи, яким воно надано;
- б) істотно нове технічне рішення, придатне для промислового виготовлення на підприємстві;
- в) оригінальне і придатне для промислового виготовлення технічне рішення;
- г) конкретне рішення технічного завдання, що є істотно новим і промислово придатним.

2. *Право власності на винахід (корисну модель) засвідчується:*

- а) патентом;
- б) ліцензією;
- в) авторським посвідченням;
- г) спеціальним рішенням спеціалістів.

3. *Система міжнародної реєстрації промислових зразків називається:*

- в) Мадридська система;
- б) Гаазька угода;
- в) Римська конвенція;
- г) усі перераховані вище відповіді неправильні.

4. *Основна відмінність між винаходом і промисловим зразком полягає в наступному:*

- а) винахід – це нове рішення технічної проблеми, а промисловий зразок – це зовнішній вигляд виробу;
- б) патент охороняє зовнішній вигляд об'єкта, а промисловий зразок охороняє інновацію чи винахід;
- в) між патентом і промисловим зразком немає різниці;
- г) усі перераховані вище відповіді неправильні.

5. *Власник промислового зразка отримує охорону на:*

- а) фіксований термін у країнах Європейського союзу, що становить 20 років;
- б) фіксований термін, що становить 50 років з можливістю продовження ще на 25 років;
- в) фіксований термін, який як правило складає 10 років або від 15 до 20 років залежно від країни;
- г) фіксований термін, що становить 70 років.

6. *Основна мета Договору про патентну кооперацію полягає у:*

- а) спрощенні та підвищенні ефективності процесу подачі заявок на отримання патентної охорони в ряді країн;
- б) видачі всесвітніх патентів;
- в) здійсненні контролю за подачею патентних заявок в усьому світі;
- г) усі перераховані вище відповіді.

7. *Процес у рамках Договору про патентну кооперацію (РСТ) включає наступні чотири стадії міжнародної фази:*

- а) подача, міжнародна експертиза, міжнародна публікація, міжнародний пошук і національна фаза;
- б) подача, міжнародне розгляд аналогічних патентів, міжнародний пошук, міжнародна публікація і національна фаза;
- в) подача, міжнародний пошук, міжнародна публікація, міжнародна експертиза;
- г) жодне з тверджень не є вірним.

8. *Як називається міжнародна угода, що стосується міжнародного депонування промислових зразків?*

- а) Паризька угода;
- б) Женевська угода;
- в) Амстердамський протокол;
- г) Гаазька угода.

9. *Закон «Про виноходи в СРСР»:*

- а) прийнятий і діяв з 1973 року;
- б) діяв починаючи з 1959 року;
- в) прийнятий в 1991 році;
- г) такого закону не було в СРСР.

10. *Мінімальний термін охорони для промислового зразка, становить:*

- а) 5 років; б) 10 років; в) 15 років; г) 20 років.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 4, 6, 7.

Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1, 5, 7.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема 3. Правова охорона програм для ЕОМ і баз даних, топологій інтегральних мікросхем

Мета

Засвоєння основних положень правової охорони програм для ЕОМ і баз даних, топологій інтегральних мікросхем

Основні поняття теми

Програма для ЕОМ, база даних, топології інтегральної мікросхеми

План

1. Особливості правової охорони програм для ЕОМ.
2. Особливості правової охорони баз даних.
3. Особливості правової охорони топологій інтегральної мікросхеми.

Контрольні питання

1. Визначте основні складові поняття «програми для ЕОМ».
2. Які види баз даних існують, та які саме охороняються законом.
3. У яких сферах життєдіяльності впроваджено топології інтегральної мікросхеми.

Завдання для індивідуальної роботи

Тематика рефератів

1. Поняття інтелектуальної власності.
2. Еволюція інтелектуальної власності.

3. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку держави.

4. Об'єкти права інтелектуальної власності.

5. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

6. Система джерел законодавства у сфері інтелектуальної власності.

7. Державна система правової охорони інтелектуальної власності.

8. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 4, 6, 7.

Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1, 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Тема 4. Патентна інформація і документація

■➔ Мета

Засвоїти основні засади патентної інформації та документації

Основні поняття теми

Патент, патентна інформація, патентна документація.

План

1. Види патентної документації. Зміст патентних документів.
2. Міжнародна патентна класифікація.
3. Інформаційно-пошукові системи та традиційний патентний пошук.
4. Методи та засоби пошуку, збору та зберігання науково-технічної інформації.

5. Методика проведення патентних досліджень технічного рівня, патентоспроможності експертизи на патентну чистоту.

6. Закордонні й вітчизняні патентні бази даних. Комп'ютерні мережі патентних баз даних.

7. Особливості конфіденційної (нерозкритої) інформації та заходи щодо її збереження.

Контрольні питання

1. Які особливості набуття прав на комп'ютерну програму?
2. У чому полягає роль патентної документації?
3. Яка роль інтелектуальної власності в економічному розвитку держави?
4. Яка роль інтелектуальної власності в культурному розвитку суспільства?

Ситуаційна вправа для вирішення

Ситуаційна вправа 1. Підприємство освоїло і почало реалізовувати нову модель мікрокалькулятора, у якій використано декілька ОПВ. Подібна продукція раніше підприємством не виготовлялася. Для визначення вкладу кожного ОПВ в прибуток, одержаний підприємством від реалізації мікрокалькуляторів, була створена експертна група з 5 експертів. За висновком експертів у мікрокалькуляторі за ступенем вагомості слід розглядати такі елементи:

Важливі

E_1 – дизайн (зовнішній вигляд, оформлення, розташування елементів управління), захищений патентом України на промисловий зразок;

E_2 – блок оперативної пам'яті, захищений патентом України на корисну модель;

E_3 – мікропроцесор, основою якого є кристал, захищений патентом України на винахід;

E_4 – блок індикації інформації (відеоблок на рідких кристалах), незахищений чинними охоронними документами України.

Основні

E₅ – система живлення, до складу якої входить блок живлення, захищений патентом України на корисну модель;

E₆ – система постійної пам'яті, у якій використано відомі технічні рішення;

E₇ – корпус мікрокалькулятора, у якому використано раціоналізаторську пропозицію.

Другорядні:

E₈ – кнопки панелі управління, дизайн кнопки захищений патентом України на промисловий зразок;

E₉ – схема перемикання режиму роботи мікрокалькулятора (батарея-електромережа), у якій використано раціоналізаторську пропозицію;

E₁₀ – інші елементи.

Оцінка вагомості елементів експертами провадилась за трибальною шкалою, а саме:

- важливі елементи – 9 ÷ 11 балів;
- основні елементи – 6 ÷ 8 балів;
- другорядні елементи – 3 ÷ 5 балів.

Вважаємо, що використаний в об'єкті ОПВ захищає один окремий елемент повністю.

Ситуаційна вправа 2. Оцінити права на торгівельну марку за таких умов. Фірма «ХХ» випускала і продавала продукцію по 10 грн. за одиницю. Через деякий час фірма набула права на торгівельну марку для цієї продукції і провела широкомасштабну рекламу цієї марки. Після цього ціна на одиницю продукції тієї ж самої якості зросла до 12 грн. Вихідні дані:

- кількість проданих одиниць продукції 1-го року становить 100 тис, 2-го – 150 тис, 3-го – 200 тис, 4-го – 100 тис;
- ставка дисконту дорівнює 14%;
- податок на прибуток становить 25%.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 3, 4.

Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1, 2, 3, 4.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Тема 5. Авторське право і суміжні права

Мета

Засвоїти основні засади авторського та суміжних прав

Основні поняття теми

Авторське право, суміжні права, державна реєстрація.

План

1. Поняття, основні задачі, функції, принципи та джерела авторського права і суміжних прав.
2. Правова охорона авторського права і суміжних прав.
3. Суб'єкти і об'єкти авторського права, їх характеристика.
4. Порядок державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір.
5. Суміжні права, їх зміст щодо певних об'єктів та строк дії.

Контрольні питання

1. Дайте перелік та поняття об'єктів авторського права і суміжних прав.
2. Чи є обов'язковою державна реєстрація авторського права в Україні?
3. У чому полягає процедура реєстрації авторських прав в Україні?
4. Як здійснюється реєстрація авторських прав за кордоном?
5. Яким чином набувають права на об'єкти суміжних прав?

Тестові запитання

1. Які з перелічених об'єктів охороняються авторським правом?

- а) ідеї;
- б) винаходи;
- в) книги; комп'ютерні програми;
- г) промислові зразки.

2. Мінімальний термін дії охорони авторського права, як зазначено у Бернській конвенції, складає:

- а) 20 років з дати створення твору;
- б) 50 років після закінчення року, в якому помер автор;
- в) 70 років після закінчення року, в якому помер автор;
- г) 50 років з дати створення твору.

3. Які з прав залишаються в автора після передачі майнових прав?

- а) права на відтворення;
- б) права на сповіщення для загального відома;
- в) особисті немайнові права;
- г) права на виконання.

4. Які з наступних об'єктів охороняються авторським правом?

- а) корисні моделі;
- б) книги, комп'ютерні програми;
- в) топографії інтегральних мікросхем;
- г) раціоналізаторська пропозиція.

5. Мінімальний термін охорони авторського права, як зазначено згідно Бернської конвенції, становить:

- а) 10 років з дати створення твору;
- б) весь час життя автора і 100 років після закінчення року смерті автора;
- в) весь час життя автора і 50 років після закінчення року смерті автора;
- г) 70 років з дати створення твору.

6. Які з прав залишаються у автора після передачі майнових прав?

- а) права на відтворення;
- б) права на повідомлення у засобах мас-медіа;
- в) права на виконання;
- г) особисті немайнові права.

7. На яку з нижченаведених дій не поширюються можливі обмеження або виключення з прав?

- а) цитування трьох уривків (менше 3 абзаців) з наукової книги, що містяться в рецензії на цю книгу, вміщену в розділі «рецензії» літературного журналу;
- б) запис вашого найулюбленішого фільму на відеокасету, яка ніколи не покидає вашої полицки;
- в) використання примірника візуального зображення з веб-сайту в Інтернеті, у вашому новому комерційному веб-сайті;
- г) запис на магнітну стрічку копії вашого новітнього компакт-диска для використання в автомобільному плеєрі.

8. Припустимо, що порушник продає у вашій власній країні (країна А) свої незаконно виготовлені в домашніх умовах екземпляри вашої займає перше місце з продажу пісні. Який з наступних чотирьох варіантів був би вашим першим кроком по захисту вашого авторського права?

- а) домагатися в цивільному суді санкції проти порушника за нанесення економічних збитків;
- б) звернутися до Ради TRIPS з проханням про реєстрацію порушення;
- в) при наявності порушення продемонструвати відповідним судовим органам, що порушення мало місце і що, не повідомляючи порушника, повинні бути прийняті запобіжні заходи для запобігання подальшого проникнення в торгівлю порушують права товарів;
- г) надіслати запит сусіднім країнам В і С з тим, щоб вони ввели заходи прикордонного контролю з метою припинення вивозу з країни А порушують права товарів.

9. Яке з наступних дій не підпадає під визначення «публічне виконання»?

а) п'єса, яка надається на відкритому повітрі «у зеленому театрі»;

б) музичний твір, який виконувався композитором перед членами своєї родини під час сімейного свята, що зібрав 50 осіб;

в) джазовий компакт-диск, програвється через музичну систему в ресторані;

г) показ щойно випущеного фільму в кінотеатрі глядачам, які заплатили за свої квитки.

10. Ви розробили ідею нової системи фінансового бухгалтерського обліку і можете розбагатіти. Ця ідея настільки проста, що для її вираження вам всього лише необхідно написати книгу, яка надає вам охорону згідно авторському праву. До вас приходить успіх; мільйони купують і читають цю книгу. Потім починаються проблеми. З наступного списку виберіть, яка з проблем є єдиним порушенням, яке ви можете переслідувати по суду.

а) з'ясується, що бухгалтери знімають копії з вашої книги у бібліотеці для особистого використання;

б) конкурент скористався вашою чудовою ідеєю і написав іншу книгу, яка спрощує інструкції і повністю змінює формат вашої ідеї про бухгалтерський облік;

в) некомерційний веб-сайт в Інтернеті пропонує безкоштовну роздруківку вашої книги;

г) ви виявляєте вашу книгу в комісійному книжковому магазині за ціною, яка на 50% нижче за її роздрібної ціни.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 4.

Допоміжна: 1, 5, 7.

Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1, 2, 3, 4.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема 6. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності у системі цивільних та господарських відносин

Мета

Засвоїти основні засади передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності та майнові права інтелектуальної власності у системі цивільних та господарських відносин.

Основні поняття теми

Права на об'єкти, об'єкти інтелектуальної власності, майнові права інтелектуальної власності.

План

1. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі його створення.
2. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі набуття прав.
3. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі використання прав.
4. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі захисту прав.
5. Контрольні марки як ефективний спосіб захисту аудіовізуальної продукції.
6. Зміст недобросовісної конкуренції.
7. Необхідність захисту від недобросовісної конкуренції.
8. Акти недобросовісної конкуренції.

Контрольні питання

1. Необхідність захисту.
2. Дії, що визнаються порушенням прав.
3. Права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав. Вирішення спорів в адміністративному порядку.

4. Органи, до яких слід звертатися в разі виявлення порушника прав на об'єкт права інтелектуальної власності.
5. Види актів недобросовісної конкуренції.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 7.

Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

■ *Творчі завдання*

Проектування договору. У розробці проекту кожного з договорів приймають участь двоє студентів, кожен з яких представляє одну із сторін договору. Завданням учасників є узгодження умов договору таким чином, щоб вони влаштовували сторони та відповідали умовам чинного законодавства. Пропонується скласти проекти наступних договорів: 1) ліцензії; 2) ліцензійного договору; 3) договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності; 4) договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; 5) іншого договору щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності (за вибором студентів); 6) договору комерційної концесії.

Задачі

№ 1. Гр. Ребрик на підставі цивільного договору здійснював переклад статей наукового та популярного характеру для видавництва «Іноземна книга». Згідно з умовами договору, Ребрик відмовлявся від права згадуватись в опублікованих працях як автор перекладу та зобов'язаний був здійснювати переклади лише для цього видавництва. У разі надання відповідних послуг іншим видавництвам, договір з ним розривався в односторонньому порядку. Після двох років співпраці з видавництвом «Іноземна книга» Ребрик вирішив переглянути умови договору. Він звернувся з проханням до видавництва зазначати його як автора зроблених ним перекладів. Окрім цього, він вирішив у вільний час перекладати на українську мову праці різних французьких мислителів, а договір з видавництвом, на його думку, обмежував цю можливість. Директор видавництва зауважив, що за договором Ребрик повністю відмовився від права зазначатись автором перекладів, а це означає, що дане право йому більше не належить. Щодо права здійснювати

переклад творів у вільний час, то директор зазначив, що договір не позбавляє його такої можливості. Тому змінювати його умови не потрібно. Однак, якщо він вирішить опублікувати такий переклад в іншому видавництві, договір з ним одразу розірвуть. Проаналізуйте аргументи сторін. Чи правомірне прохання Ребрика? Чи відповідають вимогам законодавства аргументи директора видавництва? Що б Ви порадили у даному випадку автору перекладів?

№ 2. Гр. Гальчик уклав ліцензійний договір з ПП «Арабелла» на використання запатентованої ним корисної моделі – універсального автомобільного інструменту. Згідно з умовами договору, ПП «Арабелла» здійснювало виробництво інструменту та поставку роздрібним продавцям. Гр. Гальчик повинен був отримувати винагороду у розмірі 10% від вартості кожного проданого інструменту. Оскільки протягом шести місяців від дати підписання договору винагороду Гальчику так і не виплатили, він звернувся щодо її виплати до директора підприємства. Директор повідомив, що обладнання ПП «Арабелла» не було придатне для виробництва винайденого Гальчиком інструмента, тому вони уклали субліцензійний договір з ТзОВ «Нездійсненна мрія», у якому передали право на виробництво та продаж корисної моделі. У цьому ж договорі вони передбачили, що винагороду винахіднику буде сплачувати не ПП «Арабелла», а ТзОВ «Нездійсненна мрія». Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні дії ПП «Арабелла»? Які подальші дії повинен вчинити гр. Гальчик? У яких випадках і за яких умов може бути укладено субліцензійний договір?

№ 3. Гр. Зубик І. Л. розробив комп'ютерну програму «Логістофіс», яка виявилась зручною для організації роботи магазинів гуртової торгівлі. Він уклав ліцензійні договори щодо використання даної програми з мережею гуртової торгівлі «Алколайф» (без зазначення строку). Згодом до нього звернулись представники ПП «Програміст», які прагнули доопрацювати програму та почати її серійний продаж. У результаті переговорів між гр. Зубиком та ПП «Програміст» було укладено договір «Про передання комплексу виключних майнових права на комп'ютерну програму» Логіст-офіс». Після укладення договору ПП «Програміст» вирішило розірвати ліцензійний договір з «Алколайфом», на що представник мережі зауважив, що: 1) умови ліцензійного договору МГТ «Алколайф» не порушувались, отже підстав для розірвання договору немає; 2) укладення договору про передання виключних

прав інтелектуальної власності не впливає на ліцензійні договори, які були укладені раніше, а це означає що право розірвати договір має лише Зубик І. Л., який й надалі є ліцензіаром. Проаналізуйте ситуацію та дайте їй правову оцінку.

№ 4. Художник-імпресіоніст Маляр У.Ф. на підставі договору про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності написав картину для галереї «Інтерфото». За договором художник отримав фіксовану суму у 1200 грн. за картину, а галерея отримала право показувати її на національних та закордонних виставках. Протягом року галерея надіслала оригінал картини на різні виставки, а також розмістила її фотографію на своєму офіційному сайті із зазначенням ціни оригіналу та копій картини, (які роздруковувались на полотні та майже не відрізнялись від оригіналу). До кінця року галерея продала 15 копій картини (по 1000 грн. за кожну), а на аукціоні (який організувало ПП «Аукціонний дім мистецтв») оригінал було продано за 15 000 грн. Дізнавшись про продаж копій та оригіналу картини з преси, та вважаючи, що його авторські права порушені, Маляр У.Ф. звернувся до керівництва галереї. На думку художника: 1) галерея не мала права розміщувати картину на своєму офіційному сайті; 2) вона не мала права робити та продавати копії картини без укладення ліцензійного договору або внесення відповідних змін до вже укладеного; 3) у разі продажу оригіналу та копій картини, галерея повинна заплатити автору 5% їхньої вартості. Керівництво галереї відмовило художнику у його вимогах, мотивуючи це тим, що договором передбачалась лише фіксована сума оплати, яка була йому повністю виплачена. Картина ж за договором була власністю галереї й остання мала право використовувати картину будь-яким способом. Чи були у даному випадку порушені авторські права художника? Чи обґрунтовані аргументи сторін даного спору?

№ 5. ТзОВ «Пальміра» придбала у ПАТ «Дозвілля» готель «Узбіччя», а також усі майнові права інтелектуальної власності щодо нього (права на торговельну марку, комерційне найменування тощо). Як з'ясувалось, кілька років тому ПАТ «Дозвілля» уклало договір комерційної концесії з ПП «Злагода», яким було створено ще два таких готелі. У зв'язку із цим, ТзОВ «Пальміра» повідомило ПП «Злагода» про намір відмовитись від договору комерційної концесії. Керівництво ПП «Злагода» заперечило проти розірвання договору, посилаючись на те, що, згідно з Цивільним кодексом

України, перехід виключного права інтелектуальної власності на об'єкт визначений у договорі комерційної концесії не є підставою для його розірвання. Окрім цього, оскільки внаслідок переходу майнових прав інтелектуальної власності змінився правоволоділець, то спочатку треба внести відповідні зміни до договору комерційної концесії та зареєструвати їх. І лише тоді можна буде піднімати питання про розірвання договору. Проаналізуйте ситуацію та дайте правову оцінку аргументам сторін. Яку консультацію Ви дали б: а) ТзОВ «Пальміра»; б) ПП «Злагода»?

В якій формі укладесться договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності?

- 1) усній;
- 2) письмовій;
- 3) нотаріально посвідченій;
- 4) довільній.

Сторонами ліцензійного договору є:

- 1) ліцензіар та ліцензіат;
- 2) ліцензіат та ліцензувальник;
- 3) право володілець та користувач;
- 4) ліцензіар, ліцензіат та нотаріус.

Вкажіть види ліцензій передбачені Цивільним кодексом України:

- 1) виключна, повна, часткова;
- 2) добровільна та примусова;
- 3) виключна, невиключна, одинична;
- 4) одинична, подвійна, вільна.

Якщо у ліцензійному договорі не вказано виду ліцензії, то ліцензія буде вважатися:

- 1) недійсною;
- 2) невиключною;
- 3) одиничною;
- 4) неналежно оформленою.

Які з вказаних договорів підлягають обов'язковій державній реєстрації?

- 1) авторський договір та договір комерційної концесії;
- 2) договір про передачу майнових прав інтелектуальної власності на винахід;

- 3) ліцензійний договір та авторський ліцензійний договір;
- 4) договір про опублікування твору в періодичному виданні.

Які з вказаних договорів підлягають обов'язковій державній реєстрації?

- 1) договір про передачу виключний майнових прав інтелектуальної власності на базу даних;
- 2) авторський ліцензійний договір та ліцензія на винахід;
- 3) договір комерційної концесії та ліцензійний договір щодо торговельної марки;
- 4) договір про створення за замовленням і використання картини.

Однією із сторін якого договору завжди виступає фізична особа?

- 1) ліцензійний договір;
- 2) договір про передання майнових прав інтелектуальної власності;
- 3) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- 4) договір комерційної концесії.

Сторонами якого договору завжди є суб'єкти підприємницької діяльності?

- 1) ліцензійний договір;
- 2) договір про передання майнових прав інтелектуальної власності;
- 3) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- 4) договір комерційної концесії.

Вкажіть сторін договору комерційної концесії:

- 1) право володілець та користувач;
- 2) власник та правонабувач;
- 3) позичальник та користувач;
- 4) ліцензіар та ліцензіат.

Умови ліцензійного договору, які суперечать положенням Цивільного кодексу України є:

- 1) неправомірними;
- 2) недійсними;
- 3) нікчемними;
- 4) незаконними.

Який з вказаних договорів підлягає обов'язковій державній реєстрації?

- 1) авторський договір між співавторами про вклад у створення монографії;
- 2) договір про передачу майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель;
- 3) видавничий договір щодо наукової статті;
- 4) ліцензійний договір щодо раціоналізаторської пропозиції.

До сфери використання об'єкта права інтелектуальної власності, що визначається у ліцензійному договорі, належать:

- 1) розмір винагороди;
- 2) майнові права на твір та способи його використання;
- 3) форс-мажорні обставини;
- 4) порядок вирішення спорів у разі неправомірного використання твору.

Сторони договору комерційної концесії, строк якого не встановлений, мають право відмовитись від нього:

- 1) у будь-який час за згодою сторін;
- 2) у разі закінчення строку договору;
- 3) у будь-який час повідомивши про це за шість місяців;
- 4) у судовому порядку.

Вкажіть назву договору, згідно з яким одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг:

- 1) договір поставки;
- 2) ліцензійний договір;
- 3) договір оренди;
- 4) договір комерційної концесії.

Вкажіть вид ліцензії, яка видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у зазначеній сфері:

- 1) одинична ліцензія;
- 2) невиключна ліцензія;
- 3) виключна ліцензія;
- 4) обов'язкова ліцензія.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема 7. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності

Мета

Засвоїти основні засади комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності.

Основні поняття теми

Комерціалізація, оцінка, експертиза, життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.

План

1. Мета і основні способи комерціалізації.
2. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві.
3. Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності.
4. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства.
5. Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Послідовність оцінки. Експертиза об'єкта оцінки та визначення мети оцінки. Вибір підходу до оцінки і методу оцінки. Постановка інтелектуальної власності на бухгалтерський облік. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.

Контрольні питання

1. Послідовність оцінки.
2. Експертиза об'єкта оцінки та визначення мети оцінки.
3. Вибір підходу до оцінки і методу оцінки.
4. Постановка інтелектуальної власності на бухгалтерський облік.
5. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.

Тестові завдання

Предметом договору комерційної концесії може бути:

- 1) торговельна марка;
- 2) винахід;
- 3) комерційний досвід;
- 4) жодна відповідь не є правильною.

Предметом договору комерційної концесії може бути:

- 1) торговельна марка;
- 2) винахід, комерційний досвід, ділова репутація;
- 3) право використання винаходу, комерційного досвіду, ділової репутації;
- 4) усі відповіді правильні.

Під збитками заподіяними неналежним виконанням ліцензійного договору розуміють:

- 1) реальну шкоду та упущену вигоду;
- 2) інноваційні витрати;
- 3) моральну та майнову шкоду;
- 4) витрати на податки.

Підставами для припинення дії авторського договору є:

- 1) закінчення строку його дії;
- 2) угода про заміну одного зобов'язання на інше;
- 3) відмова однієї із сторін від виконання договору;
- 4) рішення податкової служби про недійсність договору.

Згідно з Цивільним кодексом України, до договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності відносяться:

- 1) договір комерційної концесії;
- 2) ліцензійний договір та ліцензія;
- 3) договір факторингу;
- 4) усі відповіді правильні.

Обов'язковою умовою договору про передання права на одержання патенту від автора промислового зразка до роботодавця є:

- 1) надання автору промислового зразка справедливої винагороди;

- 2) забезпечення автору можливості для створення інших промислових зразків;
- 3) виплата автору авторського гонорару;
- 4) усі відповіді правильні.

Залежно від моменту, з якого авторський договір вважається укладеним він є:

1) конкретним;	3) реальним;
2) консенсуальним;	4) визначеним.

Якщо договір комерційної концесії укладено без дотримання письмової форми, то він, згідно з Цивільним кодексом України, є:

1) незаконним;	3) неправомірним;
2) немічним;	4) нікчемним.

Якщо у ліцензійному договорі немає умови про територію його дії, то дія ліцензії:

- 1) не обмежена територією;
- 2) обмежена територію країн учасниць Женевської конвенції про авторське право;
- 3) обмежена територією України;
- 4) обмежена територією країн СНД.

Предметом авторського договору можуть бути:

- 1) право на використання творів, які автор повинен створити;
- 2) право на оприлюднення незавершеного твору;
- 3) право на публічне виконання твору;
- 4) усі відповіді вірні.

Яка з ліцензій надає ліцензіату найбільший обсяг прав?

1) повна;	3) одинична;
2) невиключна;	4) виключна.

Вкажіть вид ліцензії, яка видається лише одному ліцензіату і виключає можливість використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері:

1) одинична ліцензія;	2) невиключна ліцензія;
3) виключна ліцензія;	4) обмежуюча ліцензія.

Вкажіть вид ліцензії, яка не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері:

1) одинична ліцензія;	3) дозвільна ліцензія;
2) невиключна ліцензія;	4) загальна ліцензія.

Майнові права, не зазначені в авторському договорі як відчужувані, вважаються такими, що:

1) не передані;	3) передані в спадок;
2) подаровані;	4) є невідчужуваними.

Передача права на використання твору іншим особам може здійснюватися на основі:

- 1) договору комерційної концесії;
- 2) авторського договору про передачу виключного права на використання твору;
- 3) трудового договору;
- 4) авторського договору про передачу невиключного права на використання твору.

За авторським договором про передачу виключного права на використання твору, автор (чи інша особа, яка має виключне авторське право) передає право:

- 1) використовувати твір певним способом і у встановлених межах тільки одній особі;
- 2) використовувати твір певним способом і у встановлених межах кільком особам;
- 3) без обмежень використовувати твір певним способом тільки одній особі;
- 4) без обмежень використовувати твір певним способом кільком особам.

За особою, яка передає виключне право на використання твору, залишається право на використання цього твору лише в частині:

- 1) його публічного сповіщення;
- 2) його перекладу;
- 3) прав, що не передаються;
- 4) створення похідних творів.

За авторським договором про передачу невиключного права на використання твору, автор (чи інша особа, яка має авторське право) передає іншій особі право:

- 1) використовувати твір на усій території України;
- 2) використовувати твір без будь-яких обмежень;
- 3) використовувати твір певним способом і у встановлених межах;
- 4) використовувати твір в межах, визначених у свідоцтві про невиключні права.

Якщо в авторському договорі не передбачено передачі виключних прав на використання твору, то передані за ним права вважаються:

1) виключними;	3) непереданими;
2) невиключними;	4) невизначеними.

У якій формі укладаються договори про передачу прав на використання творів?

- 1) усній;
- 2) письмовій;
- 3) нотаріально посвідченій;
- 4) письмовій та у відповідності з типовим авторським договором.

В усній формі може укладатися договір про використання твору:

- 1) шляхом публічного сповіщення;
- 2) за допомогою опублікування в періодичних виданнях (газетах, журналах тощо);
- 3) шляхом його перекладу;
- 4) усі відповіді правильні.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 7.

Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З КУРСУ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Об'єкти права інтелектуальної власності.
3. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
4. Система законодавства у сфері інтелектуальної власності.
5. Законодавча база України у сфері інтелектуальної власності.
6. Структура державної системи правової охорони інтелектуальної власності.
7. Оформлення прав на об'єкти права інтелектуальної власності.
8. Необхідність правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності.
9. Права на об'єкти права інтелектуальної власності – важливий ресурс для розвитку бізнесу.
10. Набуття прав на винаходи і корисні моделі.
11. Варіанти рішень стосовно правової охорони винаходу чи корисної моделі.
12. Об'єкти винаходу (корисної моделі).
13. Умови патентоспроможності винаходу (корисної моделі) для надання правової охорони.
14. Порядок патентування. Строк дії патенту. Дострокове припинення дії патенту.
15. Права власника патенту. Патентування за кордоном.
16. Набуття прав на промисловий зразок та географічне зазначення. Об'єкти права.
17. Порядок отримання охоронного документа на промисловий зразок.
18. Порядок реєстрації та отримання права на використання географічного зазначення.
19. Набуття прав на торговельну марку.
20. Значення торговельної марки для підприємства.
21. Необхідність охорони прав на торговельну марку.
22. Порядок одержання охоронного документа на торговельну марку.
23. Вартість набуття прав на торговельну марку. Термін дії охоронного документа.
24. Охорона прав на комерційну таємницю.

25. Охорона прав на об'єкти авторського права і суміжних прав.
26. Авторське право і суміжні права.
27. Форми охорони авторських прав. Термін охорони прав авторів.
28. Охорона суміжних прав.
29. Мета і основні способи комерціалізації.
30. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві.
31. Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності.
32. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства.
33. Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Послідовність оцінки.
34. Експертиза об'єкта оцінки та визначення мети оцінки. Вибір підходу до оцінки і методу оцінки.
35. Постановка інтелектуальної власності на бухгалтерський облік.
36. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.
37. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі його створення.
38. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі набуття прав.
39. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі використання прав.
40. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі захисту прав.
41. Необхідність захисту. Дії, що визнаються порушенням прав.
42. Права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав.
43. Вирішення спорів в адміністративному порядку.
44. Контрольні марки як ефективний спосіб захисту аудіовізуальної продукції.
45. Органи, до яких слід звертатися в разі виявлення порушника прав на об'єкт права інтелектуальної власності.
46. Зміст недобросовісної конкуренції.
47. Необхідність захисту від недобросовісної конкуренції.
48. Акти недобросовісної конкуренції. Види актів недобросовісної конкуренції.
49. Дії, що викликають сплутування. Введення в оману. Дискредитація конкурентів. Розкриття секретної інформації.
50. Неправомірне використання досягнень іншої особи.
51. Порівняльна реклама.

52. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві.
53. Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності.
54. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства.
55. Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Послідовність оцінки.
56. Експертиза об'єкта оцінки та визначення мети оцінки. Вибір підходу до оцінки і методу оцінки.
57. Постановка інтелектуальної власності на бухгалтерський облік.
58. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.
59. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі його створення.
60. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі набуття прав.
61. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі використання прав.
62. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі захисту прав.
63. Необхідність захисту. Дії, що визнаються порушенням прав.
64. Права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав.
65. Вирішення спорів в адміністративному порядку.
66. Контрольні марки як ефективний спосіб захисту аудіовізуальної продукції.
67. Органи, до яких слід звертатися в разі виявлення порушника прав на об'єкт права інтелектуальної власності.
68. Зміст недобросовісної конкуренції.
69. Необхідність захисту від недобросовісної конкуренції.
70. Акти недобросовісної конкуренції. Види актів недобросовісної конкуренції.
71. Дії, що викликають сплутування. Введення в оману. Дискредитація конкурентів. Розкриття секретної інформації.
72. Неправомірне використання досягнень іншої особи.
73. Порівняльна реклама.
74. Інші акти недобросовісної конкуренції.
75. Види патентної документації. Зміст патентних документів.
76. Міжнародна патентна класифікація.
77. Інформаційно-пошукові системи та традиційний патентний пошук.

ГЛАСАРІЙ

Автор – фізична особа, творчою працею якої створено твір.

Авторське право – розділ цивільного права, що регулює правовідносини, які виникають у зв'язку зі створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва.

Авторські правомочності. Творці творів володіють авторським правом, що складається з окремих авторських правомочностей. У сукупності авторські правомочності становлять суб'єктивне авторське право щодо твору. Авторське право може передаватися його власникам іншій фізичній або юридичній особі, яка, таким чином, стає правонаступником. При цьому власник авторського права залишається таким, але надає правомочність іншій особі користуватися всіма або частиною його прав з можливими певними обмеженнями.

Апеляційна плата – колегіальний орган Установи для розгляду скарг, спорів на рішення Установи про видачу охоронних документів прав на об'єкти інтелектуальної власності та інших питань, віднесених до її компетенції.

Аналог – об'єкт, близький за технічною суттю, призначенням або функціями до заявленого об'єкта винаходу і відомий з існуючого рівня техніки. При виборі аналогів необхідно керуватися подібністю сукупності його ознак до сукупності ознак винаходу. Найбільш близький аналог називається «прототипом».

Асоціативний знак – це товарний знак, що є тотожним (аналогічним) або схожим зі знаками, вже зареєстрованими тією самою особою щодо однорідних товарів і(або) послуг. Наслідком реєстрації асоціативного знаку є неможливість передачі права на такий знак іншим особам через ймовірність їх змішування на підставі схожості.

Аудіовізуальний твір – твір, що зафіксований на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску, компакт-диску) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, що відображають (закодовують) рухомі зображення (як із звуковим супроводом, так і без нього), і сприйняття якого є можливим виключно за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів.

База даних (компіляція даних) – сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі – електронній, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, і складові частини якої є доступними індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів комп'ютера) чи інших засобів.

Бібліографічний опис патентного документа – це сукупність бібліографічних даних про патентний документ, наведених згідно із правилами, встановленими відповідними нормативно-технічними документами, необхідними і достатніми для загальної характеристики, ідентифікації та пошуку документа.

Види творів – самостійні та несамостійні. У самостійних творах форма оригінальна. Несамостійні твори бувають двох видів: похідні (переклади, обробки, анотації, реферати, резюме, огляди, інсценізації, аранжування та інші переробки творів науки, літератури і мистецтва) і збірники (енциклопедії, антології, бази даних та інші складені твори, які за доборою і розташуванням матеріалів є результатом творчої праці). Похідні твори охороняються авторським правом незалежно від того, чи є об'єктами авторського права твори, на яких вони засновані або які вони включають.

Визнання авторських і суміжних прав – один із способів цивільно-правового захисту авторських прав, що виникає тоді, коли наявність в особи авторського або суміжного права викликає сумнів, заперечується або є реальна загроза таких дій. Визнання права як засобу його захисту за своєю суттю може бути реалізовано лише в юрисдикційному порядку, а не шляхом вчинення позивачем певних самостійних односторонніх дій. Здебільшого вимога про визнання

авторського або суміжного права є необхідною передумовою застосування інших передбачених законом способів захисту.

Виключні права – права, що надають тим, хто їх має, можливість здійснювати певні, визначені законом дії, яких не можуть здійснити інші особи без згоди власника цих прав.

Використання вільне – можливість використання твору, що випливає з обмежень авторського права, безоплатне використання твору в певних випадках без одержання дозволу, однак з дотриманням умов, установлених законодавством, які в основному стосуються використання й охорони особистих немайнових прав автора. Вільне використання мотивується переважно інформаційними цілями або потребами розвитку освіти, науки і культури.

Винагорода – платежі, здійснювані особами, які використовують товари авторів, виконання творів, фонограми і радіотелепередачі, на користь авторів, виконавців, виробників фонограм, організацій телерадіомовлення та інших заінтересованих правовласників у тій мірі, в якій їх права охороняються щодо відповідного використання. Винагорода може складатися з одноразових платежів (так звана «повна компенсація», або «одноразова винагорода») за певні види використання.

Винахід – це вирішення утилітарних завдань у будь-якій галузі промисловості або іншій сфері суспільно корисної діяльності людини, що відповідає визначеним законодавством умовам надання правової охорони і визнане як винахід компетентним державним органом.

Винахідник – фізична особа, творчою працею якої створений винахід.

Винахідницький рівень – критерій патентоздатності винаходу, що характеризує його неочевидність для середнього фахівця в даній конкретній галузі знань.

Виробник відеограми – фізична або юридична особа, яка взяла на себе ініціативу і несе відповідальність за перший відеозапис виконання або будь-яких рухомих зображень (як із звуковим супроводом, так і без нього).

Відомство-одержувач – національне патентне відомство або міжурядова організація, до якої подається міжнародна заявка.

Відтворення – виготовлення одного або більше примірників твору, відеограми, фонограми в будь-якій матеріальній формі, а також їх запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (у тому числі цифровій), оптичній або іншій формах, які може зчитувати комп'ютер.

Відчуження прав – надання уповноваженим державним органом дозволу на використання запатентованого об'єкта інтелектуальної власності без згоди власника охоронного документа, але з виплатою йому відповідної компенсації. Згідно з чинним законодавством України такий дозвіл надається Кабінетом Міністрів України. Дозвіл може бути надано будь-якій юридичній особі, яка має можливість використовувати об'єкт, якому надана правова охорона, виходячи із суспільних інтересів та інтересів національної безпеки України на умовах невиключної ліцензії. Спори щодо умов видачі дозволу і виплати компенсації та її розміру розв'язуються у судовому порядку.

Власник охоронного документа – особа (фізична або юридична), на ім'я якої виданий охоронний документ, чи її правонаступник.

Власник авторських і (або) суміжних прав – автор або виконавець, коли майновими правами наділений автор або виконавець; інша, але не автор або виконавець, фізична або юридична особа у разі, коли майновими правами первинно наділена така фізична або юридична особа, якій відчужені майнові права.

ВОІВ (Всесвітня організація інтелектуальної власності, 1967 р.) – міжнародний орган, підпорядкований Організації Об'єднаних Націй, основною метою якого є сприяння охороні прав на об'єкти інтелектуальної власності у всьому світі та надання допомоги у досягненні переваг і вигод, що отримують усі держави-учасниці ВОІВ від системи інтелектуальної власності.

Географічне місце – будь-який географічний об'єкт із офіційно визначеними межами, зокрема: країна, регіон як частина країни, населений пункт, місцевість тощо.

Дата пріоритету об'єкта промислової власності – це дата, що береться до уваги при визначенні першості у набутті права на об'єкт промислової власності. Дата пріоритету може бути встановлена за датою подання заявки на видачу охоронного

документа до національного патентного відомства чи до відповідного органу держави-учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності, якщо за цією заявкою не заявлено конвенційний чи виставочний пріоритет.

Депонування рукопису – передача вузькоспеціальних робіт переважно у вигляді машинописного оригіналу на збереження до бібліотеки та інформаційних центрів, що інформують спеціалістів про їх наявність і видають їх копії для вивчення. Депонування рукописів практикується у тих випадках, коли недоцільно його розмножувати звичайними способами друку, а також для поповнення інформаційних фондів і (або) як свідчення про авторство і про факт та дату написання.

Державна науково-технічна експертиза – законодавчо урегульований науково-дослідний процес, метою якого є перевірка охороноздатності заявлених об'єктів промислової власності, що здійснюється закладом експертизи – уповноваженим Установою державним закладом (підприємством, організацією) для розгляду і проведення експертизи заявок.

Державна система правової охорони інтелектуальної власності – Установа і сукупність експертних, наукових, освітніх, інформаційних та інших відповідної спеціалізації державних закладів, що входять до сфери управління Установи.

Джерела авторського права – це юридичні акти різних державних органів, у яких містяться правові норми, що регулюють відносини щодо створення і використання творів літератури, науки і мистецтва. Залежно від юридичної сили актів, що містять норми авторського права, джерела авторського права поділяються на такі групи: 1) акти державних органів; 2) акти органів місцевого самоврядування; 3) міжнародні акти.

Добросовісна практика – норма, що визначає допустимість вільного використання творів шляхом ілюстрування з освітньою метою. Відповідно до вимог Бернської конвенції добросовісна практика не повинна суперечити нормальному використанню твору і завдавати невинуватної шкоди законним інтересам автора.

Експертиза заявки – перевірка матеріалів заявки на відповідність вимог, встановлених законом.

Експертиза заявки формальна – дослідження (аналіз) матеріалів заявки з метою перевірки наявності необхідних документів, дотримання заявником установлених вимог до них і розгляд питання про те, чи належить заявлена пропозиція до об'єктів, яким надається правова охорона.

Експертиза на локальну новизну – складова частина кваліфікаційної експертизи, що встановлює локальну новизну винаходу.

Електронна заявка – це заявка, подана до відомства в електронній формі комп'ютерними мережами з використанням Інтернет-технології. Подання електронних заявок започатковано у ряді розвинених країн, але ще потребує вирішення ряду правових організаційних та технічних проблем. У подальшому подання електронних заявок має стати найбільш зручною та поширеною формою надходження матеріалів заявки та інших документів від заявника.

Загальновідомий знак – це товарний знак, що в результаті використання став добре відомий широкому колу споживачів. Відповідно до Статті 6bis Паризької конвенції з охорони промислової власності всі країни-учасниці зазначеної Конвенції зобов'язані надавати на своїй території охорону знакам, які за визначенням компетентного (адміністративного чи судового) органу країни реєстрації або країни використання набули статусу загальновідомих знаків стосовно тотожних або схожих товарів і (або) послуг. Реєстрацію товарного знаку, який є відтворенням, імітацією або перекладом загальновідомого знаку, відхиляють або визначають недійсною. Забороняється використання знаку, який може призвести до змішування із загальновідомим знаком.

Загальнодоступні відомості – відомості, що містяться у джерелах інформації, з якими будь-яка особа може ознайомитися або про зміст яких може дізнатися законним шляхом.

Закінчення строку охорони. Після закінчення встановленого строку охорони твори стають суспільним надбанням та можуть вільно і безкоштовно використовуватися будь-якою особою. Якщо твір стає суспільним надбанням, авторські права на нього втрачаються безповоротно.

Запатентований промисловий зразок – промисловий зразок, на який видано патент.

Захист авторського права і суміжних прав. За захистом свого авторського права або суміжних прав правовласники звертаються в установленому порядку до судових та інших органів відповідно до їх компетенції. Правовласники мають право вимагати: визначення авторського права або суміжних прав; припинення дій, що порушують авторські та суміжні права або створюють загрозу їх порушенню; відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду; стягнення доходу, одержаного порушником унаслідок порушення авторського права і суміжних прав, замість відшкодування збитків; виплати компенсації, що визначається судом, замість відшкодування збитків або стягнення доходу з урахуванням суті правопорушення; вжиття інших, передбачених законодавчими актами заходів, пов'язаних із захистом авторського права і суміжних прав.

Захист інформації – це сукупність організаційно-технічних заходів та правових норм для запобігання заподіяння шкоди інтересам власника інформації чи автоматизованої системи та осіб, які користуються інформацією, зокрема, внаслідок несанкціонованого використання або псування інформації. У зв'язку зі створенням електронних бібліотек інтелектуальної власності у рамках Постійного комітету ВОІВ з інформаційних технологій створено робочу групу з інформаційної безпеки, яка розглядатиме питання безпеки інформації в автоматизованих системах за умови доступу до них через всесвітню інформаційну мережу Інтернет.

Захист права власності – це застосування правових засобів для усунення або запобігання порушенню цього права. Забезпечується нормами різноманітних галузей – цивільної, трудової, адміністративної, патентної. Будь-яке несанкціоноване використання об'єкта, що охороняється, є порушенням прав власника прав на об'єкт промислової власності. На вимогу власника таке порушення має бути припинене, а порушник повинен відшкодувати власнику заподіяні збитки, включаючи не одержані доходи. Вимагати відновлення порушених прав може також особа, яка придбала ліцензію, якщо інше не передбачене ліцензійним договором. Захист порушених прав здійснюється в установленому законодавством адміністративному або судовому порядку. У разі встановлення факту порушення порушник може бути притягнутий до дисциплінарної, цивільної, адміністративної або навіть кримінальної відповідальності.

Заявка – це сукупність документів, складених відповідно до вимог чинного законодавства, що подаються до Установи на видачу охоронного документа.

Заявник – це фізична або юридична особа, що подає заявку на видачу охоронного документа на об'єкт промислової власності.

Здійснення передачі прав. Передача авторських прав у різних країнах регулюється різними галузями права: цивільного, торговельного тощо. Свобода договору породжує всілякі проблеми і відповідну різноманітність їх вирішення. Фактично у багатьох країнах свобода договору в тій або іншій мірі обмежується певними правилами, що встановлюються авторськими товариствами. Як правило, договір про передачу прав укладається у довільній формі за бажанням сторін. Він може бути усним, але в ряді країн неодмінно вимагається письмова форма. За деякими законами необхідна реєстрація договорів. Деякі авторсько-правові закони містять спеціальні положення про права і обов'язки сторін за договорами на різні види використання.

Знак охорони авторського права. Власник виключних авторських прав для сповіщення про свої права може використовувати знак охорони авторського права, що вміщується на кожному примірнику і складається з трьох елементів:

- латинської літери «С», обведеної колом;
- імені (найменування) власника виключних авторських прав;
- року першого опублікування твору.

Знак охорони суміжних прав. Виробник фонограми і виконавець для сповіщення про свої права можуть використовувати знак охорони суміжних прав, що вміщується на кожному примірнику фонограми і (або) її упаковці і складається з трьох елементів:

- латинської літери «R», обведеної колом;
- імені (найменування) власника виключних суміжних прав;
- року першого опублікування твору.

Інтелектуальна власність у найширшому розумінні означає закріплення законом права на результати інтелектуальної діяльності людини у виробничій, науковій, літературній, художній та інших сферах. Ці права належать не до матеріального об'єкта, а до відображеної у ньому інформації. Як на власність у вигляді рухомого і нерухомого майна, так і на інтелектуальну власність

існують деякі обмеження, наприклад, обмеження строку дії авторського права і охоронних документів (патентів, свідоцтв). Інтелектуальна власність об'єднує промислову власність і твори, що охороняються авторським правом.

Інформація про управління правами – це інформація, у тому числі в електронній (цифровій) формі, що ідентифікує об'єкт авторського права і(або) суміжних прав і автора чи іншу особу, яка має на цей об'єкт авторське право і (або) суміжні права, або інформація про умови використання об'єкта авторського права і (або) суміжних прав, або будь-які цифри чи коди, у яких представлена така інформація, коли будь-який із цих елементів інформації прикладений до примірника об'єкта авторського права і (або) суміжних прав або вміщений у нього чи з'являється у зв'язку з його повідомленням до загального відома.

Інформація як товар – інформаційна продукція та інформаційні послуги громадян і юридичних осіб, які займаються інформаційною діяльністю; можуть бути об'єктами товарних відносин, що регулюються чинним законодавством.

Колективний знак – це товарний знак, який слугує для позначення товарів (послуг), що мають єдині якісні характеристики і виробляються (надаються) підприємствами, пов'язаними в господарсько-правовому або організаційно-правовому відношенні.

Колективне управління авторськими і суміжними правами – система управління, відповідно до якої суб'єкти названих прав передають спеціально створеним організаціям право ведення переговорів щодо укладення угод про умови експлуатації творів, виконань та фонограм авторів різними категоріями користувачів, право надання дозволів та здійснення контролю за таким використанням, збирання відповідної винагороди та розподіл її між суб'єктами авторського права та суміжних прав, право виконання інших повноважень щодо забезпечення реалізації особистих (немайнових) і майнових прав суб'єктів авторського і суміжних прав.

Комерційна таємниця – інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які, як правило мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом

адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію.

Конвенція – міжнародний договір (угода) з якого-небудь спеціального питання (наприклад, з охорони літературних і художніх творів).

Конкуренція – змагальність підприємців, коли їх самостійні дії обмежують можливості кожного з них впливати на загальні умови реалізації товарів на ринку і стимулюють виробництво тих товарів, яких потребує споживач.

Конкуренція недобросовісна – будь-які дії господарювання суб'єктів, що суперечать правилам та чесним звичаям у підприємницькій діяльності.

Контрафакція – підробка; порушення авторського права і (або) суміжних прав у результаті відтворення і розповсюдження чужого твору, порушення виключного права патентовласника, несанкціоноване використання товарних знаків, як правило, виробів, що вже зарекомендували себе, тощо. Щодо аудіовізуальних записів, фонограм, відеограм або їх дублікатів, то виготовлення контрафактних примірників може також бути порушенням відповідних суміжних прав. Такі копії, як правило, підлягають конфіскації.

Корисна модель – результат інтелектуальної діяльності людини у галузі технології, що пов'язана з конструктивним використанням пристрою. Корисні моделі відрізняються від винаходів, головним чином, двома аспектами: по-перше, для корисної моделі не вимагається винахідницький рівень, по-друге, максимальний строк охорони, передбачений законодавством, менший за строк охорони винаходів.

Кримінально-правовий спосіб захисту – кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності настає, якщо власнику прав завдана матеріальна шкода у великому розмірі або у особливо великому розмірі.

Літературний твір – будь-який оригінальний письмовий твір белетристичного, наукового, технічного або практичного характеру незалежно від його цінності чи призначення.

Майнові права – суб'єктивні права учасників правовідносин, що пов'язані з володіннями, користуванням і розпорядженням майном, а також з тими матеріальними вимогами, які виникають з приводу розподілу цього майна і обміну. Майнові права – права власника, особи, яка здійснює право господарського відання майном, а також зобов'язальні права (наприклад, на відшкодування шкоди), права авторів на винагороду, спадкові права. Майнові права можуть виникати з дій та інших юридичних фактів, передбачених цивільним законодавством, а також з дій, які хоч і не передбачені законом, але на підставі загальних засад і змісту цивільного законодавства породжують цивільні права і обов'язки. Основним майновим правом авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків, топографій ІМС і раціоналізаторських пропозицій є право на винагороду.

Міжнародна заявка – заявка, подана згідно з міжнародним Договором.

Міжнародний пошуковий орган – орган, що проводить міжнародний пошук за міжнародною заявкою відповідно до Договору про патентну кооперацію (РСТ).

Міжнародна класифікація промислових зразків (МКПЗ, 1968 р.) – прийнята на основі Локарнської угоди дворівнева (клас-підклас) класифікація виробів призначена для класифікування під час розроблення, експертизи та реєстрації об'єктів, заявлених чи визнаних як промислові зразки.

Наукове відкриття – встановлення закономірностей, властивостей і явищ матеріального світу.

Невизначене коло осіб – особи, яким суть об'єкта промислової власності може стати відомою не за їх службовою діяльністю.

Невинне порушення виключних прав – це порушення, при якому порушник не знав і не мав підстав знати, що він порушує виключні права на твір, фонограму тощо. Таке порушення відбувається без його усвідомлення. Тягар доказу невинного порушення покладається на відповідача.

Немайнові права – це суб'єктивні права учасників правовідносин, що не мають економічного змісту, забезпечують деякі нематеріальні інтереси особи, належать до категорії абсолютних прав.

Непрямої захист – це законодавчо встановлена у деяких країнах норма, згідно з якою дія патенту, виданого на спосіб одержання продукту, поширюється і на продукт, безпосередньо одержаний цим способом.

Новизна – критерій охороноздатності: визначається за сукупністю знань, так званим «рівнем техніки». Вирішення завдання визнають новим, якщо воно не є складовою частиною рівня техніки.

Новизна локальна – означає, що розкриття суті об'єкта, що заявляється, неприпустиме в межах однієї держави, а саме, країни патентування.

Об'єкти права інтелектуальної власності – літературні та художні твори, комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних), виконання, фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення, наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин, породи тварин, комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення, комерційні таємниці.

Об'єкти, що не охороняються авторським правом. Не є об'єктами авторського права: офіційні документи (закони, постанови, рішення тощо), а також їх офіційні переклади; офіційні символи і знаки (прапори, герби, ордени, грошові знаки тощо), витвори народної творчості; повідомлення про новини дня або повідомлення про поточні події, що мають характер звичайної інформації; результати, одержані за допомогою технічних засобів, призначених для виробництва певного роду, без здійснення творчої діяльності, безпосередньо спрямованої на створення індивідуального твору.

Об'єкти, що охороняються авторським правом. Національні закони і міжнародні конвенції охороняють твори літератури, науки і мистецтва. Під охороною наукових творів розуміється захист їх «літературної» або «художньої» форми, а не власне наукових ідей. Коло зазначених творів дуже широке і національні закони визначають їх у надто широкій формі. Такі загальні визначення нерідко супроводжуються примірними переліками творів.

Обсяг правової охорони. Згідно з чинним законодавством України обсяг правової охорони визначається:

– для винаходу (корисної моделі) – формулою винаходу (корисної моделі);

– для промислового зразка – сукупністю ознак промислового зразка, зображених на фотографіях виробу (його макеті, малюнку);

– для сорту рослин – описом сорту;

– для топографії ІМС – зображенням топографії ІМС на матеріальному носії.

Оприлюднення (розкриття публіці) твору – здійснення за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо.

Опублікований твір – твір, який за дозволом автора відступлений і примірники якого стали доступними публіці.

Опублікування твору, фонограми, відеограми – випуск в обіг за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав, виготовлених поліграфічними, електронними чи іншими способами примірників твору, фонограми, відеограми у кількості, здатній задовольнити, з урахуванням характеру твору, фонограми чи відеограми, розумні потреби публіки, шляхом їх продажу, здавання в майновий найм, побутового чи комерційного прокату, надання доступу до них через електронні системи інформації таким чином, що будь-яка особа може його отримати з будь-якого місця і в будь-який час за власним вибором або передачі права власності на них чи володіння ними іншими способами. Опублікування твору, фонограми, відеограми вважається також депонування рукопису твору, фонограми, відеограми у сховищі (депозитарії) з відкритим доступом та можливістю одержання у ньому примірника (копії) твору, фонограми, відеограми.

Організація ефірного мовлення – телерадіоорганізація, що здійснює публічне сповіщення радіо чи телевізійних передач і програм мовлення (як власного виробництва, так і виробництва інших організацій) шляхом передачі в ефір за допомогою радіохвиль (а також лазерних променів, гамма-променів тощо) у будь-якому частотному діапазоні (у тому числі і з використанням супутників).

Організація кабельного мовлення – телерадіоорганізація, що здійснює публічне сповіщення радіо- чи телевізійних передач і програм мовлення (як власного виробництва, так і виробництва інших організацій) шляхом передачі на віддаль сигналу за допомогою того чи іншого виду наземного, підземного и підводного кабелю (провідникового, оптоволоконного чи іншого виду).

Оригінальність – справжній власний твір автора, не скопійований повністю або в основному з іншого твору. Оригінальність не слід змішувати з новизною. Існування аналогічного твору, раніше невідомого автору, не позначається на оригінальності незалежного творіння. У випадку похідного твору оригінальність полягає в індивідуальному методі переробки раніше існуючого твору.

Основні майнові права. Автор володіє виключним правом дозволити певні дії щодо творів, які охороняються та поділяються на дві основні категорії: право на відтворення і право на опублікування.

Особисті немайнові права виконавців. Незалежно від майнових прав виконавця і навіть у разі їх передачі виконавець щодо своїх незаписаних усних виконань і виконань, записаних на фонограми чи відеограми, має право вимагати бути визнаним як виконавець своїх виконань, крім тих випадків, коли ненадання такого права диктується способом використання виконання і заперечення проти будь-якого переключення, спотворення або іншої зміни своїх виконань, що можуть завдати шкоди його репутації.

Особисті права – права, надані для охорони інтересів, що належать до особистості. Ці права опосередковано стосуються вимог авторів або виконавців щодо використання їх творів або виконань.

Офіційний патентний бюлетень – це офіційне видання патентного відомства, яке містить публікації про права на об'єкти промислової власності відповідно до національного патентного законодавства або міжнародних договорів і угод з питань охорони промислової власності.

Офіційні акти законодавчого, адміністративного або юридичного характеру – це законодавчі акти, судові постанови та інші рішення органів влади; норми і стандарти, що стосуються промислових виробів і різних служб; постанови адміністративних

органів і їх офіційні переклади; офіційні акти авторським правом не охороняються.

Охорона баз даних (компіляцій даних). База даних (компіляція даних) або іншої інформації, яка завдяки відбору або упорядкуванню її змісту є результатом інтелектуальної творчої діяльності, охороняється авторським правом. Охорона не поширюється власне на дані або інформацію і не стосується будь-якого авторського права, яке вже існує на самі дані або інформацію.

Охорона комп'ютерних програм. Комп'ютерні програми у вихідному або об'єктивному коді охороняються подібно до охорони, що надається літературним творам за Бернською конвенцією (1971 р.).

Охорона назви твору. У тому разі, якщо назва твору має оригінальний характер, вона охороняється авторським правом. Навіть якщо твір більше не охороняється, ніхто не може використати назву для позначення іншого твору того самого виду, якщо таке використання може ввести в оману.

Охорона перекладів. Переклад базується на оригінальному творі. Його мета – якомога точніше передати текст оригіналу іноземною мовою. Для виконання цього завдання вимагаються спеціальні навички, знання не тільки двох використовуваних мов, а й самого предмета перекладу. Авторські права перекладача не зачіпають прав автора оригіналу. Для використання перекладу необхідно одержати згоду обох авторів – оригінального твору і перекладу.

Охоронний документ – документ, що забезпечує правову охорону об'єктів інтелектуальної власності.

Паризька конвенція (1883 р.) – Паризька конвенція про охорону промислової власності. Міжнародна угода, що передбачає загальні принципи охорони промислової власності, яку відкрито для участі будь-яких держав. Основними принципами охорони промислової власності є принцип національного режиму та принцип пріоритету. Україна бере участь у Паризькій конвенції з 25.12.1991 р.

Патент – це охоронний юридично-технічний документ, що видається уповноваженим компетентним державним органом (Державним департаментом інтелектуальної власності) і яким держава засвідчує виключне право власника на створений ним

об'єкт промислової власності (винахід, корисну модель, промисловий зразок, сорт рослин). Це юридичний документ, оскільки закріплює за власником патенту визначені законом права. Водночас це технічний документ, оскільки він дає технічний опис об'єкта. Патент засвідчує від імені держави:

- що заявлена пропозиція є обороноспроможним об'єктом;
- встановлення права авторства на об'єкт;
- визначення права власності на об'єкт;
- визначення пріоритету на об'єкт.

Патентна грамота – офіційний бланк для оформлення патенту. Патентна грамота видається в одному примірнику незалежно від кількості власників патенту.

Патентна документація – сукупність патентних документів.

Патентна інформація – будь-яка інформація, що міститься в патентних документах.

Патентна чистота – юридична властивість об'єкта техніки, що полягає в можливості його використання у даній країні без порушення діючих на її території охоронних документів виключного права.

Патентний повірений – це представник у справах інтелектуальної власності, який надає фізичним та юридичним особам допомогу: послуги, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, представляє їх інтереси перед Установою, а також судовими органами, кредитними установами, у відносинах з іншими фізичними та юридичними особами.

Патентний фонд – упорядковане зібрання патентних документів і довідково-пошуковий апарат до нього, а також нормативно-методичні та інші матеріали з питань охорони промислової власності.

Патентовласник – фізична або юридична особа, якій належить патент на об'єкт промислової власності.

Патентоспроможність – це комплекс заходів, спрямованих на одержання правової охорони на такі об'єкти промислової власності: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин.

Патентування – це комплекс заходів, спрямованих на одержання правової охорони на такі об'єкти промислової власності: винаходи, корисні моделі, промислові знаки, сорти рослин.

Передача (відчуження) авторського права. Майнові права автора можуть бути відчужені повністю або частково і можуть бути передані для використання за авторським договором.

Передача права власності та авторських прав. Необхідно розрізняти дії щодо передачі власності та дії щодо передачі авторських прав. Коли автор дарує іншій особі або організації примірник своєї книги, то він передає тільки право власності на цей примірник, але не авторські права.

Передача права на використання. Право на використання твору може бути передане тільки за згодою автора. Автор не може без достатніх підстав відмовити у наданні такої згоди.

Піратство – відтворення опублікованих творів або фонограм будь-яким способом для публічного розповсюдження, а також ретрансляція радіотелепередач без відповідного дозволу.

Плагіат – недозволене запозичення, відтворення чужого літературного, художнього або наукового твору (чи його частини) під своїм іменем або псевдонімом, не сумісне як з творчою діяльністю, так і нормами моралі та закону, що охороняє авторське право. Плагіат переслідується законом.

Позивач – особа, яка подає позов; сторона скаржиться або подає позов у цивільному судочинстві.

Позов – подана в судовому або арбітражному порядку вимога, що випливає з належного позивачеві права відповідно до договору або інших передбачених законом підстав.

Поняття авторського права. Авторське право в об'єктивному розумінні становить сукупність правових норм, що регулюють відносини щодо створення і використання творів літератури, науки і мистецтва. Авторське право в суб'єктивному розумінні – це ті особисті немайнові та майнові права, що належать особам, які створили твори літератури, науки і мистецтва.

Посягання на твір – усі форми обходження з твором або його використання, що завдає шкоди художній цінності твору або

репутації його автора. Подібні дії є порушенням особистих немайнових прав.

Похідний твір – твір, що є творчою переробкою іншого існуючого твору без завдання шкоди його охороні (анотація, адаптація, аранжування, обробка фольклору, інша переробка твору) чи його творчим перекладом на іншу мову. До похідних творів не належать аудіовізуальні твори, одержані шляхом дублювання, озвучення, субтитрування, українською чи іншими мовами інших аудіовізуальних творів.

Походження товарів – належність товарів до певного місця, з якого вони походять, тобто місця їх виготовлення, видобування або перероблення. Походження товарів може бути географічним і негеографічним. Зокрема, географічне походження – це країна, регіон або певна місцевість, а негеографічне походження товару – це пряме відношення (належність товару до певного виробника (підприємства), що його виробляє, видобуває або переробляє.

Права автора. Відповідно до авторсько-правового законодавства всі наявні компоненти авторського права на твір, що стосуються різних способів або аспектів використання твору. Вони визначають дії, від яких правовласник повинен бути захищений. Здійснюючи ці права, він може використовувати твір сам або давати на те дозвіл іншим особам. Крім власне майнових і особистих немайнових прав, існують також права, що належать до обох цих категорій, наприклад, права на переробку і переклад, що відображають моральні інтереси, пов'язані з цілістю оригінального твору, і майнові інтереси, що стосуються використання твору у видозмінених формах.

Права післякористування – це право на вільне використання у межах визначеної території винаходу, якщо його використання почалося або були зроблені необхідні приготування для його використання в період тимчасового припинення дії патенту на цей об'єкт. Якщо відповідний річний збір за підтримку чинності патенту не сплачено у строк чи у межах пільгового строку, патент втрачає чинність з моменту закінчення пільгового строку. Але у разі, коли несвоєчасна сплата збору була неминучою, тобто мала місце з незалежних від патентовласника причин, патент може бути визнаний чинним. Патент, дію якого збережено внаслідок сплати збору після закінчення пільгового строку, не обмежує прав осіб чи їх правонаступників, які виготовляли, продавали або використовували

у своїй підприємницькій діяльності об'єкт, що охороняється патентом, після закінчення пільгового періоду, але до фактичної сплати збору. Право післякористування одержують також особи, які в цей період зробили суттєві виробничі приготування чи капіталовкладення, пов'язані з промисловим освоєнням об'єкта, що охороняється.

Право попереднього користування. Згідно з чинним законодавством України право попереднього користування – це право будь-якої фізичної або юридичної особи, яка до дати подання заявки до патентного відомства або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету в інтересах своєї діяльності добросовісно використовувала чи зробила необхідні приготування для використання заявленого винаходу, корисної моделі, промислового зразка на безоплатне продовження такого використання або на використання, передбачене зазначеною підготовкою. Право попереднього користування може бути передано будь-якій особі разом з підприємством чи діловою практикою або тією частиною підприємства чи ділової практики, де було використано заявлений об'єкт чи стосовно якого було зроблено значну і серйозну підготовку для такого використання.

Правонаступництво – це перехід прав та обов'язків від однієї особи до іншої.

Пріоритет – першість у часі при здійсненні будь-якої діяльності.

Програма – сукупність живого виконання і (або) запису, що складаються із зображень і (або) звуків, втілених у сигнали, і випромінюються з метою подальшого розповсюдження.

Промислова власність – це вид інтелектуальної власності, що охоплює права на такі об'єкти промислової власності, як винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування та зазначення про походження чи найменування місця походження товарів, а також припинення недобросовісної конкуренції.

Промислова придатність – здатність винаходу бути застосованим у промисловому виробництві.

Промисловий зразок – результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання.

Прототип – це найближчий за суттєвими ознаками до об'єкта винаходу аналог, відомий з існуючого рівня техніки. При виборі прототипу з кількох аналогів беруть до уваги кількість суттєвих ознак, що збігаються або близькі до ознак об'єкта винаходу, та технічний результат при використанні обох об'єктів. Ознаки прототипу використовують при складанні формули винаходу, де вони визначаються спільними з ознаками винаходу родовими поняттями.

Публічне виконання – подання за згодою суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав творів, виконань, фонограм, передач організацій мовлення шляхом декламації, гри, співу, танцю та іншим способом як безпосередньо (у живому виконанні), так і за допомогою будь-яких пристроїв і процесів (за винятком передачі в ефір чи по кабелях) у місцях, де присутні чи можуть бути присутніми особи, які не належать до кола сім'ї або близьких знайомих цієї сім'ї, незалежно від того, чи присутні вони в одному місці і в один і той самий час або в різних місцях і в різний час.

Публічний показ – будь-яка демонстрація оригіналу або примірника твору, виконання, фонограми, відеограми, передачі організації мовлення за згодою суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав безпосередньо або на екрані за допомогою плівки, слайда, телевізійного кадру тощо (за винятком передачі в ефір чи по кабелях) або за допомогою інших пристроїв чи процесів у місцях, де присутні чи можуть бути присутніми особи, які не належать до кола сім'ї чи близьких знайомих цієї сім'ї особи, яка здійснює показ, незалежно від того, чи присутні вони в одному місці і в один і той самий час або в різних місцях і в різний час. Публічний показ аудіовізуального твору чи відеограми означає також демонстрацію окремих кадрів аудіовізуального твору чи відеограми без дотримання їх послідовності.

Раціоналізаторська пропозиція – пропозиція, що є новою і корисною для підприємства, організації, установи, міністерства, відомства, до якої вона подана, і передбачає зміну або удосконалення: конструкції вибору; технології виробництва; складу матеріалу.

Реєстр – Державний реєстр відповідних патентів (свідоцтв) на об'єкти інтелектуальної власності.

Реєстрація – державна реєстрація об'єкта права інтелектуальної власності.

Рівень техніки – сучасний ступінь розвитку конкретної галузі техніки, з якою порівнюють нові винаходи. Домагання на визнання винаходу чи корисної моделі патентоспроможності повинні представити новий аспект, що виводить їх за межі відомих на даний момент науково-технічних знань.

Роботодавець – особа, яка найняла працівника за трудовим договором (контрактом).

Розповсюдження об'єктів авторського права і (або) суміжних прав – будь-яка дія, за допомогою якої об'єкти авторського права і (або) суміжних прав безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці, у тому числі доведення цих об'єктів до відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до цих об'єктів з будь-якого місця і в будь-який час за власним вибором.

Розробка – застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання.

Рукопис - оригінальний примірник письмового твору в тому вигляді, в якому зафіксував автор. У більш широкому розумінні рукопис іноді розглядається як категорія, протилежна опублікованим примірникам письмового твору, що містить усі неопубліковані примірники оригіналу.

Секретний винахід (секретна корисна модель) – винахід (корисна модель), що містить інформацію, віднесenu до державної таємниці.

Службовий винахід – винахід, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків або за дорученням роботодавця-винахідника.

Співавторство – створення об'єктів інтелектуальної власності у результаті спільної праці двох або більше фізичних осіб.

Спотворення твору – будь-які внесені до твору зміни, що спотворюють справжнє значення або форму його вираження і є порушенням особистих немайнових і майнових прав.

Суміжні права. Поряд з охороною прав авторів творів науки, літератури і мистецтва національні законодавства охороняють права виконавців, виробників фонограм, виробників відеограм і організацій мовлення (суміжні права). Істотною особливістю більшості суміжних прав є їх похідність і залежність від прав авторів творів, лише у тих випадках, коли виконується, записується від прав авторів творів. Лише у тих випадках, коли виконується, записується на фонограму, відеограму або передається в ефір чи по кабелю твір, що не охороняється законом, або об'єкт, який не є результатом творчої діяльності, суміжні права мають самостійний характер. Охорона об'єктів суміжних прав здійснюється без шкоди охорони творів авторським правом. Суб'єкти суміжних прав мають, як і автори, виключні права на використання своїх об'єктів у будь-якій формі.

Суб'єкт права інтелектуальної власності – творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник) та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності відповідно до Цивільного кодексу України, іншого закону чи договору.

Суспільне надбання – твори і об'єкти суміжних прав, строк дії авторського права і (або) суміжних прав на які закінчився.

Термін охорони – передбачений законом термін правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Твір – будь-який твір науки, літератури, мистецтва, що відповідає вимогам авторського права.

Технічні засоби захисту – технічні пристрої і (або) технологічні розробки, призначені для створення технологічної перешкоди порушенню авторського права і (або) суміжних прав при сприйнятті і (або) копіюванні захищених (закодованих) записів у фонограмах (відеограмах) і передачах організацій мовлення чи для контролю доступу до використання об'єктів авторського права і суміжних прав.

Товар – продукт діяльності (включаючи роботи, послуги, а також цінні папери), призначений для реалізації.

Торговельна марка – це будь-яке позначення, у тому числі комбінація позначень, призначене та придатне для вирізнення товарів і послуг однієї особи від товарів і послуг інших осіб. Такими позначеннями можуть бути слова, у тому числі власні імена, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів, об’ємні та звукові позначення, а також будь-яка комбінація таких позначень.

Укрпатент (Державне підприємство «Український інститут промислової власності» МОНМС України) – уповноважений державний орган для розгляду і проведення експертизи заявок.

Умови патентоспроможності – умови, за яких об’єкт промислової власності може набути правової охорони. Для винаходу – якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним. Для корисної моделі – якщо вона є новою і промислово придатною. Для промислового зразка – якщо він є новим. Для сорту рослин – якщо за проявом ознак, породжених певним генотипом чи певною комбінацією генотипів, він є новим, вирізняльним, однорідним та стабільним.

Управління інтелектуальною власністю – діяльність, що спрямована на отримання кінцевого результату – прибутку або іншої користі через створення та використання об’єктів прав інтелектуальної власності у всіх галузях економіки.

Установа – центральний орган виконавчої влади з питань правової охорони інтелектуальної власності (Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України).

Фонограма – звукозапис на відповідному носії (магнітній стрічці чи магнітному диску, грамофонній платівці, компакт-диску) виконання або будь-яких звуків, крім звуків у формі запису, що входить до аудіовізуального твору. Фонограма є вихідним матеріалом для виготовлення її примірників (копій).

Форма чи спосіб вираження твору – метод, за допомогою якого можливе сприйняття твору, наприклад, виконання, декламування, фіксація, створення матеріальної форми тощо.

Формула в заявці на патент або патенті – патентні домагання, стисла характеристика, що містить сукупність істотних ознак винаходу (корисної моделі), достатню для досягнення зазначеного заявником технічного результату. Формула служить для визначення обсягу правової охорони, що надається патентом.

Цивільно-правовий спосіб захисту прав – передбачені законодавством матеріально-правові заходи примусового характеру, за допомогою яких здійснюється визнання або відновлення порушених або оспорюваних прав та інтересів авторів, об'єктів авторського права і суміжних прав або власників на них, припинення порушень, а також майновий вплив на порушників. Основна мета цивільно-правової відповідальності – відшкодування завданої шкоди.

Юрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності передбачає цивільно-правовий, кримінально-правовий та адміністративний захист прав.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Олена ЄФРЕМОВА

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Методичні рекомендації

Технічний редактор *О. Клімова*

Комп'ютерна верстка
та макетування *О. Клімова*

Комп'ютерний набір *О. Єфремова*

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р.*

Підписано до друку 15.10.2019 р. Формат 60 x 84 1/16.

Папір офсетний. Друк на різнографі.

Ум. друк. арк. 4,19. Обл.-вид. арк. 2,81.

Наклад 50 прим. Зам. № 904.

Редакційно-видавничий відділ НУЧК імені Т.Г. Шевченка.

14013, вул. Гетьмана Полуботка, 53, к. 208.

Тел. 65-17-99.

nuchk.tipograf@gmail.com

